

Waar of onwaar?

Een van de moeilijkheden bij het creëren van vrije ruimte in organisaties is dat, wanneer je eenmaal ruimte hebt geschapen voor een benen op tafel gesprek, je onmiddellijk de neiging hebt die ruimte te gaan invullen met iets nuttigs. Wij zijn zo doe-gericht en zo doelgericht geworden dat we niet meer weten wat te doen als er geen agenda is.

Eén manier om daarmee om te gaan is welbewust een andere agenda opstellen, de denkruimte vergroten door met opzet een geheel andere invalshoek te kiezen. Iedereen weet dat juist vanuit zulke onverwachte plekken nieuwe ideeën ontstaan. De onderstaande praktijkwijzer biedt daartoe een aantal aanknopingspunten. Het zijn ogenschijnlijk niets anders dan retorische vingeroefeningen, nergens anders op gericht dan het bevorderen van geestelijke lenigheid. De vraag is: wat is er voor en tegen deze prikkelende stellingen in te brengen? En wat betekent dat voor ons eigen standpunt? De andere vraag, wat elk van die stellingen betekent voor het werk of de organisatie, kun je gevoeglijk op de achtergrond houden – die speelt vanzelf mee.

Stappen

1. Formeer een groep van drie tot zeven personen
2. Kies een van de onderstaande stellingen.
3. Zoek argumenten die voor de stelling pleiten.
4. Zoek argumenten die tegen de stelling pleiten.
5. Kijk of je tot een gezamenlijke afweging kunt komen: is de stelling waar of onwaar? Of moet zij worden geherformuleerd?

Stellingen

1. Liegen is zo belangrijk dat je het niet moet misbruiken.
2. Echte moraal spot met de moraal.
3. Als je werkelijk overtuigd bent van iets kun je niet tolerant zijn tegenover andere opvattingen.
4. Geluk hangt van onszelf af.
5. Ieder individu kan vrijelijk zijn eigen waarden creëren.
6. De wortel van alle kwaad is onwetendheid.
7. Eva snoepte verstandig.
8. Als de norm er is komt de moraal vanzelf.
9. Liefdadigheid is een ontkenning van rechtvaardigheid.
10. Vrijheid is een kwestie van ontwikkeling.
11. Je mag blij zijn dat je somber kan worden.
12. Wie met beide benen op de grond staat komt niet vooruit.

13. Onderwijs is een manier om vooroordelen op een hoger niveau te verwerven.
14. Elk onderwerp dat geen scherts verdraagt is verdacht.
15. Het verstand is altijd slachtoffer van het hart.
16. De gezondheid van de geest is net zo kwetsbaar als die van het lichaam.
17. Alleen wie in staat is tot boosaardigheid verdient lof voor zijn goedheid.
18. Ondeugden zijn een bestanddeel van deugd zoals vergiften van medicijn.
19. Er zijn onwaarheden die zo dicht bij de waarheid komen dat het dom zou zijn er niet in te geloven.
20. Niemand weet wat hij wil.
21. Je geeft goede adviezen als je niet in staat bent tot het slechte voorbeeld.
22. Cultuur is wat er overblijft als je niets te doen hebt.
23. Je kent iemands karakter aan zijn vrienden.
24. Wie zich afzijdig houdt van de publieke zaak moet niet klagen over slecht bestuur.
25. Je moet wel gek zijn om in je eentje wijs te willen zijn.

Literatuur. François de la Rochefoucauld: *Maximen* (1664; vert. uit het Frans door Maarten van Buuren). Groningen, Historische Uitgeverij 2007. G. Bartelink, *Latijnse citaten en gezegden*. Utrecht, Het Spectrum, 2002 (veel van deze citaten en gezegden zijn 'dagelijkse wijsheden' geworden, waarvan je je kunt afvragen: zijn ze nu waar of niet?).

